

Vasile Grunea Jeruzsálemben

Ez Jeruzsálemben van, fönt a hegyen, a temetőben, 1995-ben, édesapám sírjánál. 1989-ben halt meg az édesapám. Az édesanyám 1998-ban halt meg. Egymás mellett vannak eltemetve. Én általában nem szeretek temetőbe menni, és temetésen se veszek részt, csak nagyon közeli barátoknál. De általában évente elhelyezek itt, Kolozsváron a nagyapám, Sporn Lajos és a nagybátyám, Sporn Zsigmond sírjára egy-egy követ. A háború után, mikor lehetett, 1950-ben az édesapám édesanyámmal együtt emigrált Izraelbe. Apám 58 éves volt akkor. Mikor alijázott, akkor apám olyan jól tudott héberül, hogy nem kellett ulpánt csinálnom. Imádta a héber nyelvet, állandóan tökéletesítette magát. Miután kiment, az első megspórolt pénzén vett magának egy kazetofont, és akik szépen beszéltek héberül, azokat odatette, hogy beszéljenek, és azt hallgatta, hogy hogyan kell kiejteni. És állandóan a szótár ott volt a keze alatt. Volt úgy, hogyha hallgatott valamit a rádióban, és egy szót nem értett meg, rögtön odaugrott, és megnézte a szótárban, hogy mit jelent. Haifán hosszú ideig mint hivatalnok dolgozott egy nagy építkezési vállalatnál. Anyám is jól érezte magát Izraelben. Amikor 1949-ben a szülők és a nővéremék, a barátok is föliratkoztak, én nem iratkoztam föl. Én maradtam a fekete bárány a családból; én családi és más okok miatt is itt maradtam. Először 1970-ben voltam Izraelben, apámat akkor láttam először, miután kivándoroltak. Azt hiszem, hogy összesen legalább tízszer voltam, általában egy-két hónapot ültem ott. A feleségem sohasem volt, mert sajnos az akkori ?szokás? szerint az egyik mindig itt kellett maradjon az országban biztosítéknak [hogy a család nem marad kint]. Meghívni mindig meghívták őt is, de ő azt mondta: ?Menj te, lásd a szüleidet, neked az fontosabb.? Nem próbáltak hívni, hogy menjünk ki végleg, csak amikor ott voltam, de akkor is nagyon diplomatikusan. Főleg az első két ottilétemkor próbálták megmutatni az egész országot, hogy saját szememmel győződjek meg, hogy mit van ott, tehát nem próbáltak rábeszélni, hanem meg akarták mutatni a valóságot. És őszintén beszéltek arról is, hogy a feleségemnek, aki azonkívül, hogy romántanár, tehát más foglalkozása nincs, nagyon nehéz lenne a beilleszkedése Izraelben, gazdasági szempontból, nem más szempontból.